

საბავშვო ფურცელი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
გაზეთი № 776

ფურცლის № 137

კვირა, 8 იანვარი 1917 წ.

მეფობის ქალი

ფ რ ა ა.

გატეხილი ზარი

(პოლონური).

ვლ. რეიშინტისა.

შორს, შორს, ცხრა მთას იქით, უცხო მხარეში, ცად მიბეჯენილ, ტიტველ, საღ კლდეზე კოშკი იყო აშართული, კოშკი, ვით მოღურებული მუშტი, ახლოს მისიალღ ღრულებს რომ ემუჭრებოდა. იმ კოშკზე საზად გატეხილი ზარი ეცედა, ზარი გულ-ამოგლეჯილი...

ეკიდა გატეხილი ზარი—სული მოკლელი ერისა...

ეკიდა ვით მშოგრი, ეკიდა მღუმარე, შიტოვებული...

საუკუნოების წინ იყო ეს, დიდი ხანია მას ავით, დიდი, უსოვარი დრო. ეს მხოლოდ გარდმოცემაში იხსენებოდა, შთამომავლობიდან შთამომავლობაზე გადადიოდა სინკურები, ახალგაზრდობას ძილში ოცნებად ქვილინებოდა და სკივლის სარეკელზე შოხუტთა ბაგედან შეზინებული უკანასკნელი სწუვებოდა...

მეფე—ფრინველმა, ბებერმა არწივამც, გარდასარულ საუკუნეთა მარადმა გუმზამმა, იცოდა ესა.

მარტო აშართულიყო სალი კლდე, განცალკევებით, ვით კუნძული, დასურულებელ ღრუბელთა, მღუმარების და უკუნეთის გულში. მზე მის თავზე სახეს არასდროს არ იხსნიდა, არ ეკარებოდა; იდგა სალი კლდე, ვით სამარე მიფრეხებული. არ ეკარებოდა მები, გროგალი თავს არ დაშრაილებდა. ფრინველიც კი, ფრინველიცა სკივლიობდა მისთვის გვერდი ახეცია. ხოლო ბაღისის და ყვავილეთის მაგიერ იმის კალთებით ნახევარდ-გახრწნილ ძელებით და შემზარსისხლის ჩაქანგებულ ნაკადლებით შეფენილიყო. ეს კვალი იყო რაღაც გარდასარულ, მიფრეხებულ ბრძოლათა და სისხლის ღვრისა.

და ყველას ზევიდან კი უბოლოო, სამარისებური ღუმილი, ჭმუნვიანი ღუმილი გატეხილი ზარისა.

მხოლოდ იშვიათად, ას წელში ერთხელ, მოსწყდებოდა მეფე-ფრინველი და წელი ფრინვით მისრაილებდა ბარად, ღრუბელთა საზღვარს იქით, მისრაილებდა იქ, სადაც მუხს სიციხის ლული დაუნთო, მისრაილებდა ცხოვრების გუგუნისკენ.

ლოლივან მთებიდან ზურნებტ-კამკამა ზღეამდ თველ უწყდნინი ძევიანი გადაქეზულიყო, ძევიანი, სადაც ცრემლი უშრობი იყო, კიბნების კარგში მუნჯი სასოწარკვეთილება წამოკებრებულიყო,

გარეშე საქმეთა მინისტრი პოკროვსკი.

ოხმადო „ჩეტნიკი“.

ქვეყანა, სადაც ხალხი ჯვარედინ გზებზე თითქოს ჯვარცმულ იესოს (ყოცხალი, მოწამებრივი სისხლით იწირებოდა, ქვეყანა, სადაც კანესა და ვიში ყოველდღური ლოცვა იყო ყოველი არსისა.

ოდესღაც აქ ასე როდი იყო. დიდი ხანია მას აქეთ, დიდი, მრავალი წელიწადი. ამ ქვეყანაში თაფლი და რძე ჩიხობებზედა. იყო მდიდარი ქალაქები და ქვეყნები ციხე-დარბაზებზე, მამაცი რაინდნი და მწიფს მწიფეუნაზე ასული, ჩამოსხმულ ოკროს და ნაქედ ვერცხლის საბურჯიანი სახლები, ბელღები ყოველგვარ საგანძობით სახეს, მდინარეში თევზი და ტყეში ნადირი.

ლოლვან მთებიდან და ზღვის ზურმუხტ-კამკამ ტალღებამდე ბედნიერება დასადგურებულა. სიწორია არა სწუღებოდა, უწყვეტი იყო მზიარულება. ხალხმა არ იცოდა შიში, ვარაში არ იცოდა რა იყო ცრეწლი, არ იყო სიცრუე, მუხანათობა. ყმად ზარი ყოველდღე აღსუება ბედნიერების სიხვისან ამხვავ, უჩინავის სიხობების აღდებდა და ყოველ არსს ხმა-მალა მწიღობას და კეთილდღობას აღწევდა. თავის წმინდა ხმით იგი ბოროტს აცილებდა ყველას, ერის ცოცხალი სული იყო, იმის ლოცვა, უწყვეტი ხმა ცხოვრებისა.

მაგრამ ჩამოკრა საშინელმა ეკამა წერისამ. ბოროტმა ძალამ ომი გამოიწვია. უბედურებამ გაიძინა. საზარაობით შეძრწუნდა გული: მტერმა გადმოლახა დაუცავი საზღვარი, შემოესია, მახვილი დაატრიალა, მესერი გაავლო უღანაშუალოდ და ყველაფერი ცოცხლს მისცა.

მაგრად ჩამოკრა წმიდა ზარმა, დაკრა განგაში. კივილით მოუგმო საბრძოლად მეფე-ფრინველმა.

ვით ერთი, წმინთმწიფნი მებრძოლნი დას-დასად. სისხლის ღრუბელი ვადეკრა მხეს. მახვილის წრივალ-ჩხარუნმა დაკვარა გრგვინე-გუბილი. მეომარნი რკინის გულით მჭიდროდ შემოკრბნენ საღ კლდის გარშემო: ზარს—თვის სულს—თავ-გადაკლული იცავდნენ. მოსეული იგერიებდნენ, სისხლს ანთხებდნენ, ქაჯთა უფოლავ ლაშქარს ეცვეთებოდნენ.

ტალა-ტალად მოგორავდა ჩრდილოეთიდან ეელური ზრდობი, აღმოსავლეთიდან სისხლის მსმელი თათრები ესეოდნენ, ჩრდილოეთით მუხანათმა მეზობელმა წამოკო თავი, სამხრეთით მოპქროდნენ გამხეცებული მტრის რაზმები.

და თითქოს უცებ გადმოხეთქა ანელგადარებული ტალღები, თითქოს ნიშნამ დაიგრგინა. მზის ვარვარა, სისხლიანი ახე შეგ ნისლში ჩაიკარა. მებრძოლნი გასწყდნენ.. ბოროტმა სულელებმა გაიმარჯვეს. დღე-გან-ღვისა დღე. მეომართა გვაგებს ყვე-ყორანს უყრდნენ საიკრტნად. დააქციეს მდიდარი ქალაქები და ტაძრები, მრავალი ხალხი მოწად გადააქციეს.

წმიდა ზარი დაღმდა სამარადისოდ, ამოკლივს ენა, გასტებს იგი...

უბედურება გამეფდა, უბედურება მჭიმობს სასოფლოზე. ოპ, ხედრო აღმანისა, მწარე ხედრო, ხედრო აუცილებელი! სიწორეაზნი გამოთქმის შენი ცვალებადობა, ვერ მისწყდება გონება, ვერც თუ გული გადაიტანს შენს მწიფე ძღვენსა..

ლოლვან მთებიდან ზღვის ზურმუხტ-კამკამ ტალღებამდე უწყვეტი ღამე ჩამოწოლილიყო, სიწურე სამარისებური, ცრემლით ნაკალღული რაკრებდა, პირ-უკრავ წყულთა სიმწვავე ჰქვდა გულსა.

მოკვდა სიხარული, მოკვდა ბედნიერება, მოკვდა სახელი და ღიღება..

გაიოხდა ხანი. მისცურავდა საუკუნოები, ვით ღრუბლები შორეულ, უცხო ქვეყნიდან, და ბინდ-ბუნდად, სუსტი ხმა მოქონდათ, ხმა გარდასრულის—თითქოს ხმა იყო წინაპართა, ხმა რალაცა, გაუგებარი... ას წელში ერთელ მეფე-ფრინველი უხეფებდა მაღალი ხმით საბრძოლველად:

— ჰაჰჰჰ! ვინც ცოცხლად დარჩით, აღსდგით, აღიღეთ მახვილი და საგმიროდ გაიწეზადით.. გატესლი ზარი აგუგუნდება.. სასწიული მოხდება.. აღსდგება მვედრითი?..

მაგრამ შორიდან მოლოდ ბორკილების ჩხარა-ჩხური მოესმოდა საპასუხოდ, უწყვეტი ჩვილ-წუწუნნი და გლოვის ზარი ამოდ გაისმოდა არწივის აივლით, უქაშხოდ, უღანბოდ იკარგებოდა. ზოგი გაკვირვებით იბღებდა თავს და ვეება ფრთების ჩრდილს შეხებდავად, ვინ პირველს იწერდა, ვინ ქვას ცხვროდა..

ს ა უ ზ რ უ ნ ე მ თ ი ს ა ხ ა რ ა ა ზ ი.

ბრძოლის სურათი.

თანაგრძობის ცეცხლმა არ შეარხია არავის გული, გული მონათობი მოხმარებდა. შეგვიფინერ ანელ ციხე-სასატიტრობის, მისი ბედღლითა თვალს სჭირდა, ანუნდდა, ბძძოლის სიმღერის ვერა გაგვითარია.

მიფრინავდა ფრინველი მარტოკანა სალ კლისკენ, დაჯდებოდა მუჩუ ზარზე და შავ ფიქუს მიტეკოდა. და ელოდა, ელოდა დარაჯი თვალ-ფუტუკი, ბედს როდის მოსწყდებოდა ღიმი სახეზე.

სადღვინი ბალახით შეიშობა, ფათალომ შეჰჰოსა ციხე დარბაზის, სახლები ნანგრევები. ამოშრა ცრემლითა ნაჯდულები, წარსული დაიწყებას მიეცა. შეგვიფინერ ბორკულებს. სახელოვან რანდთა შთამომავალნი დაბლა უხრინდენ მტერს ქვესა. რომ ცხოვრება შეტოქონებინათ, მიიღეს სხვისი სჯული და ადათ-ჩვეულება. ახალ ბატონების ბურჯნი შეიქმნენ, ხალხს ასწავლიდნენ მორჩილებასა და ქედს მოხრას. ოქროს წკარალო შეიქმნა ახალ ცხოვრების სიღერად. ბაზარსა და მოედნებზე ხალხი კანკალობა-ჩხუბით ერთობოდა. ბძძინი ურბლო რაშის წყრით ირობდნენ თავსა; ანკარება და პირადი სარდა გინადეს ღმერთად, საცუბხვევლითა მაგიერ ბაზა-ხანსა ანუნდდნენ. აკლდამების თხრამე გაერთიანდნენ მცნებრინი და მანართია ბილიტი დარეტიგნებელი გაქაბდნენ:

— მოკვდა სამშობლო, მოკვდა!..

შეკუნენ ცხედარი, დნერწყვეს; მოპატივს სამეფო სამეფული, დასკრეს ვიწმინთა და სიამყის დანიო. სახელიც კი უპოკვეს, სასული; მიკვალდებულ მერეკა-კი ცოდნდა და დანაშაულად იყო მიჩნეული. მოკვდაო საბუდამო!—საქველიდნენ.

შეგარა არა, არ მოკვდარა! უბრალო, სადა ხალხის გულში ჩაემაზა თვისი უჯვადი სიკოცხლო, დაბალ ქაზმებში მიტეკალო თავის ტარტინი და თვის შახუნნი. მის სახელს აიღებდა, თაყვანს სცემდა სიმშობლივან გაძვალტყვევული, განაწამები ხალხი; იგი იმდენი სიმშობლიო იყო დატკათის, ერთადერთი წყარო იმედისა და სულის ძალის სასურველითათვის. ფარული სიმღერებში გაიბოდა იმის ძაღუნი ხა... სატყუნების განხე, საშინელით და შეტყუნით რომ მოკვლეყო, უნათებდა იგი უსახლო-კაროდ, ვითა ღამპარი. შთამომავლობა შთამომავლობას გარდასცემდა მას. მასზე ჰქვალდებდა ტეგრე უტები, ჩანგერული სამარები, შენობითა გააძვალტყვევლი ნანგრევები; მასზე სერგოდა დედა-მეფე, ტყვეობით შებორკილი, მღეროდა წყალი ჩატბორტული. გახაფულის გროვას გაკქინდა აქეთ-იქით ამაგი მასზე, რჩეული იგი წმიდა ნიშნით უშკობდა ზობსა. და სკოცხლობდა დიადი, უჯვადი, წმიდა!..

ჩამოკრა ბედმა. დადგა სხვა დრონი, იყივლა კვლევე მეფე-ფრინველმა ხნითა დიდით, ხნითა ბძძოლის:

— ვინც ცოცხალი ხართ. აღსდევით, აიხალენით!.. ალოდეთ მახვილი და საგმროდ გახეშადენით!.. გატეხილი ზარი დაიგუჟუნეს!.. სასწაული მოხდება, აღსდევინა მკვდრითი!..

ლოლოვან მიუბიდან ზურმუტ-კამკამა ზღვადე შეირბა გულნი. კოხმანებრიდან მებრძოლითა დასებე გამოიშლენენ, წინ კი მიფრინავდა მეფე-ფრინველი, მეფე-ფრინველი სისხლსფერ ცისკრის ტალღებში.

— ჩამოკათ ზარი!.. ზარი ჩამოკათ!.. სასწაული მოხდება აღსდგება მკვდრითი!..

გარდაეშენენ ბძძოლაში, მკვეთენ სიკვდილს, ისწრაფეს გამარჯვებისკენ. იცილებიან მებრძოლინი; მგომარი შემობარზე წეება, მოსჩქეფს სისხლის ნიღვარი, ბძძოლის ქარიშხალი ჰგუგუნებს. მებრ-

ძობილ არ უწყინათ შიში, სიკვდილის არ ეშინით, არც მტრისა ლაშქარის. იბრძვიან, ვით რომი. რა არის მერე, თუ ისინი ერთი მუკა არიან—რწმენა ანიტებს მათ ზე-კატურ ძალას, იმედო ჟარანების გამარჯვებას. გამესტერს მძარცველითა რანგით, ბნელი ძაღუნი სიღრმე, დახოცულია შეგროვებულ გავამებზე მიკოცავენ მალა, კოპისკენ!..

ჩამოკათ ზარი!.. ზარი ჩამოკათ!.. სასწაული მოხდება, აღსდგება მკვდრითი!..

მილოვინ საუნჯესი, უჯვი ათასი სწევს ხელს ზარისკენ, უკვე გამარჯვების უფინან შეარბია პაერი, უკვე შედრკა მტერი!..

ზარი არ პრეკდა, ენა ჰქონდა ამოგლეჯილი, სამად იყო გატეხილი!..

ვით უფსკრულში, მცნენ ზარის შინით, გატეხილ ლითონს სკეღდენ სასოწარკვეთილი ათითაღებულ გულთა, ეჯახებოდნენ სხეულთა, თავ-დაიფსქებულ სწრაფით და მდღღარე, სამსხვრელო სისხლითა.

ყრულ ახმურდა ზარი, თითქოს სამარინდნ მოიხსა ხმა იმედისათ.

ათასი ათასი მოსდივდა, ეხლებოდნენ მუჩუ, გატეხილ ლითონს, უჯულიდა სკეღდნენ. მიელი ხალხი ჩამოეკიდა ზარს, მიელი ერთი შემოკრა ამ ენმლემის გარშემო, მთელი ერთი იქცა ენად და ზარს შემოკრა. მიეფ-ფრინველი კი დაუღვაროლად, მესურებრლევ გაკეთდა ხნითა მალაღით, ბძძოლისა ხნით:

— ჩამოკათ ზარი!.. ზარი ჩამოკათ!.. სასწაული მოხდება, აღსდგება მკვდრითი!..

ათასი ათასი მოსდივდა სისხლის დასანთხვედ, ვასანთავისუფლებდა. მამების გავამებზე შვილები მიკოცადნენ, ადიოდნენ მალა, რომ ბიროტ-სულთათვის გამარჯვება გამოეგოჯით. რამდენს გაეგმნია გული; ეს მხოლოდ ღმერთმა და ღიებმა—იციან.

მაგარა ბოლის გამარჯვებს!.. სამსხვრელოდ დაღვრულ სისხლის მდინარეზე შეტკრა, შეივალდა გატეხილი ზარი. მოხდა სასწაული, ზარმა გამარჯვების ხნით დაიგუჟუნა!..

დაიმსხრა ბორკილები, განიფანტა უტუნეი, აბღღვრილად მზე გამარჯვებისა!

ლოლოვან ნიღბიდან ზურმუტ-კამკამა ზღვადე გაისმოდა ზარის უჯვადი გულნი!..

გამარჯვების სასწაულს აფუყებდა და ახალ ცხოვრებისკენ მიუფრინებდა!..

ხანგანძე.

სიკვიდლის პაროსხინა და ომის ღმერთი. (ტირლი და სილო).